

УДК 342.94:339.338

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2025.45.02>

Горінов П. В., Блохін І. В.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПРОЦЕДУРИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Стаття є дослідженням адміністративно-правових процедур в системі публічних закупівель. Актуальність дослідження адміністративно-правових процедур у сфері публічних закупівель зумовлена необхідністю забезпечення ефективного, прозорого та раціонального використання державних фінансових ресурсів. Важливість цієї теми особливо зростає в контексті євроінтеграційних процесів, зокрема адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу, що вимагає комплексного та глибокого аналізу адміністративно-правових процедур. Незважаючи на відносну новизну законодавства у цій сфері, в Україні все ще спостерігається дефіцит фундаментальних досліджень, які б детально аналізували правову природу та структуру адміністративно-правових інструментів, що регулюють публічні закупівлі.

Дослідження підкреслює важливість забезпечення належного правового регулювання адміністративно-правових процедур у цій сфері, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність використання державних коштів, забезпечення своєчасного постачання товарів, виконання робіт та надання послуг. У роботі акцентується увага на таких елементах, як електронна система Prozorro, яка забезпечує прозорість і конкурентоспроможність процесу закупівель, що сприяє зниженню корупційних ризиків та покращенню якості товарів і послуг. Окремо розглядаються зміни, внесені до законодавства, які спрощують процедури закупівель в умовах воєнного стану та сприяють адаптації до нових викликів.

Аналіз адміністративно-правових процедур у сфері публічних закупівель є необхідним кроком для підвищення правової визначеності, ефективного управління державними ресурсами та інтеграції України до європейських стандартів правового регулювання. Реалізація стратегічних ініціатив, зокрема, сприятиме не лише відновленню інфраструктури, але й загальному економічному розвитку країни.

Ключові слова: публічні закупівлі, воєнний стан, гармонізація законодавства, система Prozorro.

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження адміністративно-правових процедур у сфері публічних закупівель зумовлена необхідністю забезпечення ефективного, прозорого та раціонального використання державних фінансових ресурсів, що є однією з ключових умов належного функціонування системи державного управління та сталого економічного розвитку України. У контексті євроінтеграційних процесів, зокрема імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, особливої ваги набуває завдання гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у сфері публічних закупівель. Це обумовлює потребу в глибокому теоретико-правовому аналізі й удосконаленні адміністративно-правових інструментів, що регулюють цю сферу.

Незважаючи на відносну новизну чинного законодавства у сфері публічних закупівель, в українській юридичній науці все ще бракує ґрунтовних комплексних досліджень адміністративно-правових процедур, які забезпечують функціонування цієї системи. Окремо слід підкреслити, що належне правове забезпечення адміністративно-правових процедур у сфері публічних закупівель має безпосередній вплив на якість задоволення суспільних потреб, своєчасність постачання товарів, виконання робіт і надання послуг за державні кошти. Дослідження у цьому напрямі сприятиме виявленню законодавчих прогалин, удосконаленню механізмів контролю та нагляду, а також реалізації таких фундаментальних принципів, як відкритість, рівність учасників та добросовісна конкуренція.

Отже, аналіз і вдосконалення адміністративно-правових процедур у сфері публічних закупівель є не лише актуальним, але й необхідним кроком для посилення правової визначеності, ефективного управління державними ресурсами та подальшого наближення України до європейських стандартів правового регулювання.

Стан дослідження. Питанню публічних закупівель присвячена низка праць вчених і дослідників. Так, у своїх роботах дане питання висвітлювали: Замрига А., Куц А., Лук'янчук О., Оврамець Ю., Одуха М. та інші. Втім, в умовах сьогодення, окреслена тема потребує подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Законодавче регулювання публічних закупівель в Україні здійснюється на основі Закону України «Про публічні закупівлі» [11], який визначає правові та економічні засади здійснення закупівель для забезпечення потреб держави та територіальних громад. Окрім положень базового закону, детальні правила та процедури здійснення публічних закупівель регламентуються підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема постановами Кабінету Міністрів України та наказами Міністерства економіки України.

Адміністративно-правові процедури публічних закупівель відрізняються від процедур закупівель своєю спрямованістю. Процедури закупівель орієнтовані на забезпечення взаємовигідного обміну: замовник отримує товари, послуги, роботи за найбільш вигідною для держави ціною, а постачальник отримує державні кошти. Натомість адміністративно-правові процедури спрямовані на забезпечення належного функціонування системи публічних закупівель, дотримання законодавства та ефективності закупівельного процесу. Результатом таких процедур не є видання нормативно-правового чи індивідуально-правового акта або укладення адміністративного договору; вони не спрямовані на вирішення конкретної адміністративної справи.

Загалом, адміністративно-правові процедури публічних закупівель можна класифікувати на:

1. *Процедура авторизації електронних торговельних майданчиків.* Ця процедура включає перевірку відповідності електронних майданчиків вимогам законодавства та їх авторизацію для участі в системі публічних закупівель.

2. *Процедура контролю за дотриманням законодавства про публічні закупівлі.* Здійснюється державними органами для нагляду за правильністю та законністю проведення процедур закупівель.

3. *Процедура розгляду скарг та оскарження рішень замовників.* Включає механізми оскарження дій або рішень замовників у сфері публічних закупівель, що порушують законодавство або права учасників [7].

Важливим елементом системи публічних закупівель є електронна система Prozorro, яка забезпечує прозорість та відкритість процесу закупівель, сприяє конкуренції та зменшенню корупційних ризиків.

Prozorro не тільки знижує ризики корупції, але й сприяє конкуренції серед учасників, що, у свою чергу, призводить до зниження цін та покращення якості товарів і послуг, що закуповуються. Система інтегрує різні інструменти моніторингу та аналізу, які дозволяють державним організаціям і суспільству в цілому контролювати витрати публічних коштів. Окрім того, впровадження Prozorro стало поштовхом для розвитку бізнесу, зокрема, для малих і середніх підприємств, які раніше не мали доступу до державних замовлень. Система відкрила нові можливості для підприємців, надаючи їм рівні умови для участі у тендерах [3].

В Україні відбулися значні зміни в адміністративно-правових процедурах публічних закупівель, спрямовані на адаптацію до нових умов, зокрема в умовах воєнного стану, та на гармонізацію з європейськими стандартами.

У лютому 2024 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки та Операційний план її реалізації на 2024–2025 роки [12]. Цей стратегічний документ визначає ключові напрямки вдосконалення публічних закупівель в Україні, враховуючи виклики, пов'язані з воєнним станом, та необхідність відновлення інфраструктури країни.

Стратегія ґрунтується на детальному аналізі поточного стану публічних закупівель, який виявив низку проблем, зокрема:

– недосконалість законодавчої бази, що призводить до правових колізій та ускладнює процес закупівель;

- низький рівень професіоналізму серед учасників закупівельного процесу, що негативно впливає на якість та ефективність закупівель;
- недостатній розвиток електронних систем, що обмежує прозорість та доступність інформації про закупівлі.

У відповідь на ці виклики Стратегія визначає кілька стратегічних цілей:

1. *Гармонізація законодавства.* Приведення українського законодавства у сфері публічних закупівель у відповідність до директив Європейського Союзу, що сприятиме інтеграції України до європейського економічного простору.

2. *Розвиток інституційної структури.* Посилення спроможності державних органів, відповідальних за управління закупівлями, через покращення координації та розподілу повноважень.

3. *Реалізація проєктів відбудови.* Ефективне використання закупівель для відновлення та розвитку інфраструктури, зокрема в умовах післявоєнного відновлення.

4. *Професіоналізація закупівель.* Підвищення кваліфікації державних службовців та інших учасників процесу закупівель через навчання та сертифікацію.

5. *Розвиток електронної системи закупівель.* Удосконалення електронних платформ для забезпечення прозорості, доступності та ефективності процесу закупівель.

6. *Залучення громадянського суспільства.* Активне включення громадськості та бізнес-спільноти у процеси моніторингу та оцінки закупівель для забезпечення громадського контролю.

7. *Міжнародне співробітництво.* Розширення співпраці з міжнародними партнерами для обміну досвідом, отримання технічної допомоги та інтеграції кращих практик [2].

Затвердження Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки є важливим кроком на шляху до створення ефективної, прозорої та стійкої системи державних закупівель в Україні. Реалізація цієї Стратегії сприятиме не лише відновленню інфраструктури, але й загальному економічному розвитку та інтеграції України до європейського співтовариства.

У березні 2025 року Кабінет Міністрів України прийняв дві постанови, а саме, № 277 та № 278, які внесли зміни до процедур публічних закупівель на період воєнного стану.

Постанова Кабінету Міністрів України № 277 від 11 березня 2025 року внесла зміни до «Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників», затверджених постановою № 1178 від 12 жовтня 2022 року. Зокрема, абзац третій пункту 9 було доповнено словами: «а також закупівлі бензину та дизельного пального Управлінням державної охорони України». Це означає, що Управління державної охорони України отримало можливість здійснювати закупівлі пального за спрощеними процедурами під час воєнного стану та протягом 90 днів після його завершення [9].

Постанова Кабінету Міністрів України № 278 від 11 березня 2025 року внесла зміни до постанов № 333 від 25 березня 2009 року та № 1178 від 12 жовтня 2022 року [10]. Основні зміни стосуються розширення переліку лікарських засобів та медичних виробів, які обов'язково закуповуються через електронний каталог Prozorro Market. Ці зміни набрали чинності з 1 квітня 2025 року [6].

Крім того, Міністерство економіки України у своєму листі від 19 березня 2025 року № 3323-04 / 23763-06 надало роз'яснення щодо внесених змін, підкресливши важливість дотримання оновлених процедур публічних закупівель під час воєнного стану [4].

Ці зміни спрямовані на спрощення та підвищення ефективності процесів публічних закупівель в умовах воєнного стану, зокрема щодо забезпечення потреб оборони та охорони здоров'я.

Проводиться гармонізація публічних закупівель України з європейськими стандартами. На даний момент українське законодавство про публічні закупівлі частково узгоджене з європейськими директивами. Проте необхідно продовжувати роботу над подальшою гармонізацією, зокрема шляхом прийняття нових законодавчих актів та внесення змін до існуючих. Зокрема, планується запровадження інноваційних процедур, таких як інноваційне партнерство, динамічні системи закупівель та конкурси проєктів, що відповідають стандартам ЄС [5]. Гармонізація системи публічних закупівель з європейськими стандартами є тривалим процесом,

що вимагає постійного моніторингу, оновлення нормативної бази та обміну досвідом з європейськими партнерами. Успішна імплементація цих змін сприятиме економічній стабільності та інтеграції України в європейський ринок [8].

У 2025 році в Україні було внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), які посилили адміністративну відповідальність за порушення законодавства про публічні закупівлі. Зокрема, було збільшено строки накладення адміністративних стягнень за такі порушення. Зміни стосуються частин третьої-шостої статті 164–164 КУпАП, які передбачають накладення адміністративного стягнення протягом одного року з дня виявлення правопорушення, але не пізніше двох років з дня його вчинення. Раніше цей строк становив шість місяців [1].

Висновки. Отже, аналіз адміністративно-правових процедур у сфері публічних закупівель свідчить про необхідність подальшого удосконалення національної правової системи для забезпечення ефективного, прозорого та економічно доцільного використання державних фінансових ресурсів. Гармонізація українського законодавства з європейськими стандартами є важливим етапом на шляху інтеграції до європейського економічного простору, що потребує комплексних реформ у системі публічних закупівель. Водночас, ефективне функціонування системи Prozorro та її постійне вдосконалення сприяють зниженню корупційних ризиків і покращенню якості державних закупівель. Подальший розвиток адміністративно-правових процедур та інституційна спроможність органів, що здійснюють контроль, є запорукою успішної реалізації цих реформ і стабільного економічного розвитку країни в умовах російсько-української війни.

Використана література:

1. Зміни до КУпАП: збільшать строки адмінстягнення за порушення законодавства про закупівлі. Держзакупівлі. URL: <https://dzplatforma.com.ua/news/90540-zminy-do-kupap-zbilshat-stroky-administiagnennia-za-porushennia-zakonodavstva-pro-zakupivli> (дата звернення: 04.04.2025).
2. Куц А. Липневі зміни до закупівельних правил. Dozorro. URL: <https://dozorro.org/blog/lipnevi-zmini-do-zakupivelnih-pravil> (дата звернення: 04.04.2025).
3. Лук'янчук О. Державні закупівлі: сучасні підходи до контролю процедур. XIII Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія», 6 грудня 2024 року, м. Тернопіль. С. 139–143.
4. Мінекономіки повідомляє про зміни, внесені до Особливостей № 1178. Сучасний бухгалтерський портал. URL: <https://ibuhgalter.net/news/26317> (дата звернення: 04.04.2025).
5. Новий звіт Єврокомісії щодо України: як вона оцінила наші публічні закупівлі. Transparency International Ukraine – Знизити рівень корупції. URL: <https://ti-ukraine.org/news/novyy-zvit-yevrokomisiyi-shhodo-ukrayiny-yak-vona-otsinyla-nashi-publichni-zakupivli/> (дата звернення: 04.04.2025).
6. Нові нормативно-правові акти та зміни в законодавстві за березень 2025 року, на які варто зважати замовнику. Держзакупівлі. URL: <https://dzplatforma.com.ua/article/18212-novi-normatyvno-pravovi-akty-ta-zminy-v-zakonodavstvi-za-berezen-2025-roku-na-iaki-varto-zvazhaty-zamovnyku> (дата звернення: 04.04.2025).
7. Оврамець Ю. О. Адміністративно-правові процедури публічних закупівель в Україні. Адміністративне право і процес. 2018. № 3 (22). С. 4–17.
8. Одуха М. В., Замрига А. В. Система публічних закупівель в Україні: гармонізації та вдосконалення норм відповідно до стандартів Європейського Союзу. Національні інтереси України. 2025. № 3 (8). С. 689–699.
9. Про внесення змін до особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2025 № 277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/277-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.04.2025).
10. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 березня 2009 р. № 333 і від 12 жовтня 2022 р. № 1178: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2025 № 278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.04.2025).

11. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 03.04.2025).
12. Про схвалення Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки та затвердження операційного плану її реалізації у 2024–2025 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.02.2024 № 76-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2024-p#Text> (дата звернення: 04.04.2025).

References:

1. Derzhzakupivli (2025). Zminy do KUpAP: zbilshat stroky adminstiagnennia za porushennia zakonodavstva pro zakupivli [Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses: Extension of Penalties for Violations of Procurement Legislation]. Retrieved from: <https://dzplatforma.com.ua/news/90540-zminy-do-kupap-zbilshat-stroky-adminstiagnennia-za-porushennia-zakonodavstva-pro-zakupivli> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
2. Kuts, A. (2025). Lypnevi zminy do zakupivelnnykh prav [July Changes to Procurement Rules]. Dozorro. Retrieved from: <https://dozorro.org/blog/lipnevi-zmini-do-zakupivelnnykh-pravil> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
3. Lukianchuk, O. (2024). Derzhavni zakupivli: suchasni pidkhody do kontroliu protsedur [Public Procurement: Modern Approaches to Procedure Control]. XIII All-Ukrainian Scientific and Practical Distance Conference *Accounting, Taxation and Control: Theory and Methodology*, December 6, 2024, Ternopil, pp. 139–143 [in Ukrainian].
4. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy (2025). Minekonomiky povidomliaie pro zminy, vneseni do Osoblyvosti № 1178 [Ministry of Economy Announces Changes to Special Provisions № 1178]. *Suchasnyi bukhgalterskyi portal*. Retrieved from: <https://ibuhgalter.net/news/26317> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
5. Transparency International Ukraine (2025). Novyi zvit Yevrokomisii shchodo Ukrainy: yak vona otsynyla nashi publichni zakupivli [New EU Commission Report on Ukraine: Assessment of Public Procurement]. Retrieved from: <https://ti-ukraine.org/news/novyy-zvit-yevrokomisiyi-shchodo-ukrayiny-yak-vona-otsynyla-nashi-publichni-zakupivli/> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
6. Derzhzakupivli (2025). Novi normatyvno-pravovi akty ta zminy v zakonodavstvi za berezen 2025 roku, na yaki varto zvazhaty zamovnyku [New Normative Acts and Legislative Changes in March 2025 Important for Contracting Authorities]. Retrieved from: <https://dzplatforma.com.ua/article/18212-novi-normatyvno-pravovi-akty-ta-zminy-v-zakonodavstvi-za-berezen-2025-roku-na-iaki-varto-zvazhaty-zamovnyku> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
7. Ovrामets, Yu. O. (2018). Administrativno-pravovi protsedury publichnykh zakupivel v Ukraini [Administrative and Legal Procedures of Public Procurement in Ukraine]. *Administrativne pravo i protses*, no. 3(22), pp. 4–17 [in Ukrainian].
8. Odukhа, M. V., & Zamryha, A. V. (2025). Systema publichnykh zakupivel v Ukraini: harmonizatsiia ta vdoshkonalennia norm vidpovidno do standartiv Yevropeiskoho Soiuzu [Public Procurement System in Ukraine: Harmonization and Improvement of Norms According to EU Standards]. *Natsionalni interesy Ukrainy*, no. 3(8), pp. 689–699 [in Ukrainian].
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025). Pro vnesennia zmin do osoblyvosti zdiisnennia publichnykh zakupivel...: Postanova № 277 vid 11.03.2025 [On Amendments to the Special Provisions for Public Procurement: Resolution No. 277 of March 11, 2025]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/277-2025-%D0%BF#Text> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025). Pro vnesennia zmin do postanov KМУ № 333 (2009) i № 1178 (2022): Postanova № 278 vid 11.03.2025 [On Amendments to CMU Resolutions No. 333 (2009) and No. 1178 (2022): Resolution No. 278 of March 11, 2025]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-2025-%D0%BF#Text> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2015). Pro publichni zakupivli: Zakon Ukrainy № 922-VIII vid 25.12.2015 [On Public Procurement: Law of Ukraine No. 922-VIII of December 25, 2015]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (accessed: 03.04.2025) [in Ukrainian].
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024). Pro skhvalennia Stratehii reformuvannia systemy publichnykh zakupivel na 2024–2026 roky: Rozporiadzhennia № 76-p vid 02.02.2024 [On Approval of the Strategy for Reforming the Public Procurement System for 2024–2026: Order No. 76-p of February 2, 2024]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2024-p#Text> (accessed: 04.04.2025) [in Ukrainian].

Gorinov P., Blokhin I. Administrative and legal procedures in the public procurement system

The article is a study of administrative and legal procedures in the public procurement system. The relevance of the research on administrative and legal procedures in the field of public procurement is determined by the need to ensure the effective, transparent, and rational use of public financial resources. The importance of this topic grows particularly in the context of European integration processes, including the adaptation of national legislation to European Union standards, which requires a comprehensive and in-depth analysis of administrative and legal procedures. Despite the relatively recent development of legislation in this area, Ukraine still faces a shortage of fundamental research that would thoroughly analyze the legal nature and structure of administrative and legal instruments regulating public procurement.

The study emphasizes the importance of ensuring proper legal regulation of administrative and legal procedures in this area, as they directly impact the efficiency of public funds usage, timely delivery of goods, execution of works, and provision of services. The article focuses on elements such as the electronic Prozorro system, which ensures transparency and competitiveness in the procurement process, contributing to the reduction of corruption risks and improving the quality of goods and services. The article also discusses changes made to the legislation that simplify procurement procedures during martial law and help adapt to new challenges.

The analysis of administrative and legal procedures in the field of public procurement is a necessary step towards increasing legal certainty, effective management of public resources, and Ukraine's integration into European standards of legal regulation. The implementation of strategic initiatives will contribute not only to the restoration of infrastructure but also to the overall economic development of the country.

Key words: public procurement, martial law, legislative harmonization, Prozorro system.